

ISLAM

En sam Bog, en sam prerok

ŠTEVILKE:

Islam je druga vera na svetu po številu vernih, takoj za krščanstvom. Šteje približno milijardo ljudi. Raztresen je v 162 državah, največ od tega v Aziji in Afriki (severni in centralni). V nekaterih državah je islam državna vera in tudi šteje večino ljudi v državi: Saudska Arabija, Severni Jemen, Kuvait, Pakistan, Iran, Irak, Egipt, Maroko, Sudan, Tunizija, Sirija, Alžirija, Bangladeš, Turčija in Afganistan. Indonezija je država z največjo muslimansko populacijo. Šteje celih 124 milijonov muslimanov. V Evropi živi približno 30 milijonov muslimanov, dva od tega v Bosni, en milijon v Albaniji in milijon v Bolgariji. Mnogo muslimanov v Franciji, Nemčiji in Italiji je po svojem poreklu Arabcev.

Približno 85 % je sunitov (pomeni tradicija; poleg Mohamedovega nauka in Korana se držijo tradicije – to je temelj verovanja), ostali so po večini šiiti (izhodišče je Ali) – od teh je 10% naseljenih v Iranu (samo Ali je pravi naslednik preroka; imam je pravi le, če izhaja direktno iz tega debla...).

POIMENOVANJA:

Islam v arabščini pomeni: zapuščenost, predanost, podvreči se. Beseda izraža temeljno naravnost ver, ki temelji na razodetju Boga Alaha preroku Mohamedu, ki se mu j razodel kot najvišji kateremu se je treba posvetiti (podvreči), sebe v celoti. Arabski glagol "SALIMA", ki se prevaja z "podvreči se" izraža bistvo Islama. Musliman je tisti, ki se Bogu popolnoma podvrže (izroči) (musliman je nedovršna oblika glagola salima – tako obe besedi pomenita isto).

ZGODOVINA:

Izvir islama najdemo v preroku Mohamedu (570-632) ki je, po izročilu, prejel od Boga razodetje, ki pa mu ga je posredoval nadangel Gabrijel. Ta razodetja so bila zapisana v knjigo Koran (Al'Quran pomeni to, kar se bere, recitira) dokončno je bila urejena med 609 in 632. Začetki prve islamske skupnosti segajo v leto 622, ko je Mohamed moral bežati iz Meke v Medino. Ta dan, imenovan Hegira, je začetek islamskega veka, zato tudi od takrat ves islamski svet šteje leta.

Islam se je pod prvimi štirimi kalifi razširil po celotnem tedanjem svetu (osmanski imperij). Glavno mesto je bilo Damask (650-750), zavzemal pa je področje od Indije do Atlantika. Pod naslednjim kalifatom Abasidov se je imperij tako razširil in so se v njem začele dogajati razne novosti, da je postale problem sporazumevanje (nova ljudstva, jeziki, nove države...). Vendar se je islam še vedno širil: Indija, Turčija, Kitajska, Afrika... v Evropo je prišel preko Sicilije (11. stol) in Španije (15 stol.). Danes so muslimani v večini prisotni na balkanskem polotoku in osrednji Rusiji. Proces dekolonializacije je islamu prinesel nov verski in politični elan. Ponižanja, katerih so bili deležni v času kolonializma in kasneje v času arabsko-izraelskih vojn je sprovciralo obračanje k ekstremizmu in obujanju tradicionalnih vrednot. Posebne vrste prerod je islamski svet dobil po islamski revoluciji v Iranu l. 1979, ki se je potem raznesel po mnogih deželah sveta (ekstremisti) – Alžirija, Afganistan, Sudan itd.

Kot rezultat razvoja islama v 7. in 19. stoletju imamo današnjo podobo islama: celoten arabski polotok, preko Gibraltarja v Afriko. Na vzhod pa je podoba takale: preko Indije, Kašmirja, Turkestana, vse do Mongolije in Sibirije na severu. Muslimane še najdemo v Pakistanu, Maleziji in po nekaterih delih Indonezije. Veliko jih živi kakor v nekakšnih diasporah: Balkan (Albanija, Makedonija, Bosna, Turčija, Bolgarija); v Aziji so muslimani na Kitajskem in Indiji. Islam tako zavzema veliko področje vzhodnega dela sveta, vmes so le majhni otočki krščanstva (Abesinija, Izrael, kopti v Egiptu, kristjani v Libiji, Siriji in Iraku in neverni iz Sudana)...

ZGODOVINSKI PREREZ:

- **570-632 Mohamed,**
- **622 E'gira, začetek muslimanske ere,**
- **632 kalif Abu Bakr nasledi Mohameda in zbere Alahova razodetja Mohamedu, ki so vsebina Korana,**
- **634-644 Umar, drugi kalif,**
- **644-656 Uthman, tretji kalif,**
- **658 izvolitev kalifa Mu'awiya na škodo Ali'ja, Mohamedovega zeta. Sunniti ga sprejmejo, šiiti zavrnejo, zato se ločijo.**
- **732 Bitka pri Toursu in Poitiersu: zaustavitev širjenja islama na Zahod,**
- **1099 prvi križarski pohod pod papežem Urbanom I.,**
- **1171 Saladin premaga križarje,**
- **1290 začetek turške otomanske dinastije,**
- **1453 sultan Mohamed II. osvoji Bizanc. Konec Vzhodnega rimskega cesarstva. Nato preide islam na Balkan. Naslov kalifa preide na turške sultane.**
- **1492 Španski kralj zavzame Granado, konec islamske oblasti v Španiji,**
- **1501 Safawidi uveljavijo šiitoizem v Iranu,**
- **1529 Turki premagani pred Dunajem,**
- **1571 Španci in Benečani premagajo Turke v bitki pri Lepantu,**
- **1788-1919 razkosanje Otomanskega kraljestva. Balkanske dežele se osamosvojijo.**
- **1928 ustanovljeni v Izmaliji v Egiptu Muslimanski bratje, da omejijo vpliv Zahoda,**
- **1945 ustanovljena v Kairu Arabska zveza,**
- **1948 nastanek Izraela, Palestinci morajo v sosednje dežele.**

TEOLOGIJA IN MORALA:

Islam je vera, vendar ne v takem smislu, kot smo ga navajeni zahodnjaki, to je stil življenja katerega zaznamuje človekov odnos do Boga. še več, je kultura, so pravila za življenje – ne ene med tolikimi – pač pa tiste bazične in take, ki jih mora vsak upoštevati. Gre za juridično, socialne in čisto človeške aspekte vsakdanjega življenja. Mohamed je vero osnoval na predhodnih treh izkušnjah: stiki z drugimi politeističnimi religijami so ga navdahnili k monoteizmu. Ob raznih trgovskih poteh pa se je Mohamed srečal z Judi in kristjani, katerih nauk in osnovno orientacijo je povzel v svoj verski sistem.

Biti musliman pomeni popolno predanost (posvetitev) človeka Bogu in njegovi postavi (pravilom) – ŠARIA. Bog (Alah – beseda izhaja iz sirščine “Alaha” in iz hebrejskega korena “el”, kar pomeni Bog) za muslimana obstaja, je edini, je milostljiv, usmiljen, večni, vsemogočen in popolnoma svoboden. Alah je stvarnik vseh stvari in ljudi, med katerimi je zbudil svoje preroke. Med največjimi so: Abraham (Ibrahim), Mojzes in Jezus (al-masih, - kar pomeni mesija), ki je po muslimanskem mišljenju bil rojen iz device (Marije) in je bil vzeti v nebo, ne da bi umrl na križu – saj je Alah poskrbel da je prišlo do zamenjave osebe – prerok namreč ne mora umreti. Zadnji med preroki je Mohamed (pečati vseh prerokov): po njem ne bo več drugega preroka in z njim se tudi zaključuje razodetje.

Muslimani verujejo v nebesa (al-gana=vrt) in v pekel (an-nar=ogenj), v neumrljivost duše in v poslednjo sodbo ter vstajenje od mrtvih.

DA bi prišel (zaslužil si priti) v nebesa mora človek slediti petim glavnim smernicam (5 stebrov islama):

- **izpovedovati vero**, ki jo oznanja formula iz Korana: “Ni drugega Boga kakor je Alah in Mohamed je njegov prerok”
- opravljati **obredno molitev** z obrazom obrnjenim proti Meki, pet krat dnevno, po tem, ko se očistimo z obrednim umivanjem.
- **držati se posta**, ki je zapovedan za mesec Ramadan
- **dajati miloščino** za revne in vse potrebne pomoči
- odpraviti se vsaj enkrat v življenju na **romanje v sveto mesto Meka**. Pri šiitih pa je tu še neko pravilo, da morajo izrekati tudi popolno spoštovanje imamu.

Islam ne pozna zakramentov in niti neke cerkvene strukture. Moralnost je utemeljena na principih človečnosti, pripadnosti rasi in iz tega izhajajoč blagost napram bližnjemu. Prepovedano je zauživanje alkohola, jesti svinjsko meso, ali zauživanje krvi, igre na srečo, posojilo na obresti, proizvodnje podob živali in ljudi, ki bi kazale na podobo življenja...

Zakonska zveza je nekaj svetega, celibat (neporočenost) se gleda od strani. Islamska zakonodaja predpisuje, da ima lahko svoboden mož do 4 žene, vendar mora do vseh biti enakopraven. Po predpisih, ki pa niso napisani v Koranu, pač pa so nastali skozi čas abasidskih kalifov (750-1258), se ženske drži proč od sveta, na kraju, ki se imenuje harem. Tega kraja ne smejo zapustiti ne da bi se primerno oblekle in zakrile svoj obraz.

Islam strogo prepoveduje: hranjenje s krvjo, kar bi človeka napravilo obredno nečistega. Prepoveduje se hranjenje s svinjskim mesom in drugimi živalmi kot so: psi, lisice, osli. Prepovedano je zauživati tudi mehkužce in luščinarje. Vino in kakršnokoli pitje na bazi alkohola je prepovedano.

Islam tudi prepoveduje oderuštvo, s tem so zaprli vrata prek kapitalizmom, in vsa posojila, ki bi nastala na bazi obresti. Tako so se skozi nekatere dobe v islamskem svetu pojavile banke, ki so dajale kredite (posojila) brez obresti.

Končno je prepovedano vsako igralništvo in vsa foto dejavnost (kino, fotografski aparati...).

OBREDI IN MOLITVE:

Molitev je obred, ki se v islamskem svetu **ponavlja pet krat dnevno**: ob zori, dopoldan, opoldan, ob sončnem zahodu in večeru. Vsaka islamska molitev se začneja z besedami: "Allah akbar" (Bog je velik). Molitev sledi po tem, ko se je molilec obredno očistil (roke, noge, obraz, komolci, usta in glava). z vodo in se postavi v položaj molitve. Muslimani molijo bosih nog in obrnjeni z glavo v smeri Meke. Med molitvijo je drža telesa v tihi sklonjenosti in vstajanju v stoječi položaj.

Molitev se vedno zaključuje z izrazom miru (pozdravom miru) (salam), vsakemu, ki je v bližini molilca.

K molitvi muslimane vabi muezin, ki iz minaretov mošeje oznanja uro molitve (5x dnevno) **in petkovo skupno molitev**.

PRAZNIKI:

Praznični dan je za muslimane **petek**. To je dan, ko se gre v mošejo k skupni molitvi. Glavni prazniki pa so: “majhen praznik”, ki se praznuje ob koncu postnega meseca **Ramadana**.

Praznovanje traja tri dni, med katerimi se medsebojno obdarujejo s sladkarijami.

“Velik praznik”, v katerem se spominjajo Abrahamove daritve traja štiri dni. Potem pa so še praznovanja: novega leta in Mohamedovega rojstva.

KRAJI MOLITVE :

Kraj češčenja in molitve je mošeja. ta je ponavadi zgrajena kot ogromen prostor, ki je obdan s tepihi (znamenje svetosti svetišča) v katerega se vstopa bos. Del mošeje je rezerviran za ženske. V delu mošeje, ki je obrnjen proti Meki, najdemo "Miħab". To je smer v katero naj bodo obrnjeni molilci; tam najdemo tudi "katib" (molilca, ki začenja skupne molitve in drži govore), ta govori vernim ob času molitve v petkih. V mošejah so napisana nekatera pravila, ki izhajajo iz Korana pa tudi pravila, ki jih vsebuje tudi Sveto pismo. Poslikava je skromna, čista, ob geometrijskih likih in povezana z nekaterimi navedki iz Korana.

SIMBOLI:

POLMESEC: Luna, ki je povezana z zvezdo predstavlja nebesa. Polmesec je islamu znamenje vstajenja. Polmesec izraža odprtost, obljubo boljšega in širjenje. V arabskem simbolične svetu je črka N, ki ima po arabski abecedi obliko polmeseca, najpogosteje uporabljena v molitvah, predvsem tistih, ki so namenjene mrtvim. Mnogo islamskih držav ima ta simbol tudi na svojih državnih zastavah (Pakistan, Združeni Arabski Emirati, Tunizija, Turčija). Polmesec je simbol, ki je bil razširjen že pred pojavom Mohameda.

ODNOS KATOLIŠKE CERKEV DO ISLAMA:

Katoliška Cerkev ima danes, po tolikem času kolebanja in nasprotujočih se mnenj, končno le mnenje, ki vključuje spoštovanje do ljudi, s katerimi si delimo isto vero v Boga očaka Abrahama. Takole pravi Vatikanski koncil: Cerkev gleda s spoštovanjem tudi na muslimane, ki molijo edinega Boga, živega in v sebi bivajočega, usmiljenega in vsemogočnega, stvarnika nebes in zemlje, ki je govoril ljudem. Njegovim sklepom, tudi skritim, se skušajo podrejati z vso dušo, kakor se je Bogu podrejal Abraham, na katerega se muslimanska vera rada sklicuje. Jezusa sicer ne priznavajo za Boga, vendar pa ga častijo kot preroka; in tudi njegovo deviško mater Marijo, časte ter jo včasih tudi pobožno kličejo. Poleg tega pričakujejo sodnega dne, ko bo Bog obudil vse ljudi in jih poplašal.

Zato cenijo moralno življenje in častijo Boga zlasti z molitvijo, miloščino in postom. Če so torej v potekanju stoletij med kristjani in muslimani neredko nastajale razprtije in sovražnosti, spodbuja cerkveni zbor vse, naj pozabijo na to, kar je bilo, naj se odkritosrčno trudijo za medsebojno razumevanje in naj skupno nastopajo v obrambo in pospeševanje socialne pravičnosti, moralnih vrednot ter miru in svobode za vse ljudi.

- Islam je vera, ki se zelo hitro širi. V nekaj besedah povej katera so po tvoje tista ozadja, da je ta vera vedno bolj prisotna v svetu?
- Med glavnimi simboli islama pogosto najdemo polmesec: razloži pomen tega simbola in pokaži na razne možnosti v katerih se ta simbol uporablja.
- Ali lahko rečemo, da je Koran za muslimane isto kot je Sveto pismo za kristjane? V kakšnem smislu da in v kakšnem smislu ne!